

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ՄԸ՝ ԻՐ ՆՈՐ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

Democracy is the worst form of government, except for all others that have been tried.

Winston Churchill

Ռամկավարական դրօշիւնը ամենէն պարզ գաղափարաբանութեան մը վրայ կառուցուած կառավարման ձեւ մըն է որ կը ձգտի յաղթահարել հասարակութեան ամենէն բարդ իրավիճակները.

հետեւաբար հասկնալու համար այդ գաղափարաբանութիւնը պետք է իրազեկ դառնալ բոլոր այդ բարդութեանց. վերեւ նշուած Չըրչիլի բանաձեւումը լաւագոյնս կը դրսեւորէ բոլոր այլ վարչակարգերու փորձառութիւններէն թորուած ճշմարտութիւնները:

Ռամկավարութեան մէջ ճակատագրական տուեալը անհատ քուէարկողին քաղաքական գիտակցութեան աստիճանն է. երբ անհատը զօրկ է քաղաքական եւ քաղաքացիական գիտակցութենէ, իր եւ իր նմաններուն հաւաքական կամքով հակամէտ կը մնայ սխալ ընտրութիւններ կատարելու եւ ռամկավարական ազատութիւններէն օգտուելով՝ կրնայ խաթարել նոյնինքն այդ ազատութիւնը:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը, իր հերթին, խարսխուած է նոյն այդ ցանկալի այլ դիրքակէտ գաղափարաբանութեան վրայ, միշտ հաւատալով անհատին ազատ կամքին եւ այդ կամքին իմաստուն կերպով օգտագործման: Այդ պատճառով ալ անոր գործունէութիւնը չէ բնորոշուած զինուորական կարգապահութեամբ, երբեմն ի վնաս նոյնիսկ կուսակցութեան:

Մակայն, այն պարագային երբ քաղաքացիական գիտակցութիւնը հասարակ յայտարարը դարձած է անոր ղեկավարութեան եւ հասարակ շարքայիններուն կազմակերպութիւնը մնացած է անպարտելի:

1921ի Հոկտեմբեր 1ը նշանակալից թուական մըն է հայոց քաղաքական պատմութեան մէջ որ կը նշէ կազմութեան թուականը Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան: Կազմակերպութիւն մը, որուն բաղադրամասերը կը սերին տարբեր հոսանքներէ եւ Չըրչիլին հաստատումին եզրերով կը միանան իրարու, անցնելէ ետք այլ դրօշանց փորձերէն եւ յանգելով ազատական գաղափարաբանութեան եւ անոր գործելակերպին:

Արդարեւ 1921ին Կ. Պոլսոյ մէջ զումարուած առաջին հաւաքը կը համախմբէր Արմենական, Վերակազմեալ Հնչակեան, Մահմանադրական-Ռամկավար, Գաղափարակցական, Ազատական եւ Հայ Ազգային Ազատական կուսակցութիւնները: Այդ բոլոր հոսանքները ի մի կը բերէին իրաքանչիւրին մտաւորական վաստակն ու յեղափոխական ասանդութիւնները:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան կազմութիւնը – որուն 96րդ տարեդարձը կը նշուի այս օրերուն – միաբարական արարք մըն էր, որ ի մի կը բերէր գաղափարական եւ քաղաքական հոսանքները հասարակաց դաւանանքի մը շուրջ:

Մինչ աւանդական միւս կուսակցութեանց հիմնադիրները կը սերէին Արեւելքէն, ընդհանրապէս տոգորուած միջազգայնական ընկերվարական գաղափարներով, ՌԱԿի հիմնադիրները կը հանդիսանային հայութեան Արեւելեան եւ Արեւմտեան հատուածներու ներկայացուցիչները – Թերլեմէզեանի, Չօպանեանի, Տամատեանի, Թէքէեանի, Արփիարեանի նման գաղափարական տիտաններու քաղաքական փորձառութիւնը կը համալրուէր Ժողովրդական կուսակցութեան նոյնքան պատկառելի դէմքերու վաստակով, ինչպիսիք էին Համբարձում Առաքելեան, Գրիգոր Արծրունի, Առաքել Բաբայանեան, Ստեփանոս Մալխասեան, Միքայէլ Պապաջանեան, Մամսոն Յարութիւնեան եւ ուրիշներ:

Ցեղասպանութեան հարուածէն դէռ չապաքինած՝ հայութիւնը կը դիմագրաւէր քաղաքական նոր իրականութիւն մը աշխարհի քարտէսին վրայ. ծնունդ կ'առնէր նոր կայսրութիւն մը, Սովետական Միութիւնը, որ կը կլանէր նաեւ մեր նորանկախ հայրենիքը Հայաստանը:

Ուրեմն, սփիւռքի կուսակցութիւնները կը դիմաւորէին կրկնակ մարտահրաւերներ – մէկ կողմէ վերականգնել վիրաւոր եւ կոտորակուած արեւմտահայութիւնը եւ միւս կողմէ կենսակցի գաղափարապէս օտար աշխարհի մը ենթակայ հայրենիքին հետ:

ՌԱԿը բաղադրող հայրենասէր կազմակերպութիւնները արդէն նախապէս սատարած էին 1918ին անկախացող մայր երկրին Ժողովրդական կուսակցութիւնը ուղղակի մաս կազմելով անկախ Հայաստանի կառավարութեան, իսկ ռամկավարները նիւթապէս եւ ռազմականօրէն սատարելով հայրենիքին, հակառակ հետզհետէ այլամերժ դարձող անոր իշխանութեան: Հետեւաբար կուսակցութիւնը առաջին օրէն գտնուած էր առաջնայինն ու երկրորդականը գատորոշելու երկրնորանքին առջեւ, եւ որոշած էր հայրենիքի գոյատեւման անհրաժեշտութիւնը գերիվեր նկատել գաղափարական հակամարտութիւններէն:

Շարունակութիւնը էջ 2

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14 ՏՕՆ ՄՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ

«ՀԱԶԱՐ ՓԱՌՔ ՀԱՅՈՑ ԳԻՐԵՐԸ
ՄՏԵՂԾՈՂ Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՅԻՆ
ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՄՇԱԿՈՅԹԸ
ՅԱԻԵՐԺԱՅՆՈՂ
Ս. ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐՈՒՆ»

Եռհաննէս Հան. «Եւրոմիութիւնը պատրաստ է ստորագրելու Հայաստանի հետ նոր համապարփակ եւ ընդլայնուած գործընկերութեան համաձայնագիրը»

Այս տարին կարեւոր տարի է Եւրոմիութիւն - Հայաստան յարաբերութիւններուն համար, եւ ԵՄ-ն պատրաստ է ստորագրելու Հայաստանի հետ նոր Համապարփակ եւ ընդլայնուած գործընկերութեան համաձայնագիրը: Այդ մասին յայտարարած է եւրոպական հարեւանութեան քաղաքականութեան եւ ընդլայնման բանակցութիւններու հարցերով յանձնակատար Եռհաննէս Հան

Հայաստան իր այցին ընդառաջ:

«Մա շատ կարեւոր տարի է ԵՄ-Հայաստան յարաբերութիւններուն համար, քանի որ մենք կ'ընդլայնենք եւ կը խորացնենք մեր համագործակցութիւնը փոխադարձ շահերու հիման վրայ: ԵՄ-ն պատրաստ է ստորագրելու Հայաստանի հետ նոր Համապարփակ եւ ընդլայնուած գործընկերութեան համաձայնագիրը: Համաձայնեցուած գործընկերային առաջնահերթութիւններու հետ միասին ասիկա պիտի ձեւաորէ մեր համագործակցութիւնը, որու ծիրէն ներս կը պատրաստուինք ներդրում կատարելու, ի թիւս այլ ոլորտներու, կրթութեան եւ նորարարութեան ոլորտին մէջ, քանի որ հիմնութիւններու զարգացումը առանցքային պիտի ըլլայ Հայաստանի ապագայի համար:

Իմ այցը նաեւ նախապատրաստութիւն պիտի ըլլայ Արեւելեան գործընկերութեան յաջորդ գագաթնաժողովի համար՝ Հայաստանի քաղաքացիներու առօրեայ կեանքին մէջ շօշափելի օգուտներ բերելու նպատակ ունեցող «2020 թուականի 20 արդիւնքներ»-ու ուղղութեամբ մեր համատեղ յառաջընթացի մասին քննարկումներուն միջոցով»,- «Թերթ.ամ»-ի փոխանցմամբ ըսած է Հան:

Անթիլիասի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան 1956 Թուի Տագնասար Ականատեսի Վկայութիւն

Դոկտ. Զաւէն Քինյ. Արզումանեան

Մուտք

Երկու տարուան ձեռնադրուած էինք, Հայր Գեորգ, Հայր Ներսէս եւ Հայր Զաւէն, եւ որպէս երիտասարդ միաբաններ Ս. Աթոռին, մասնակից եղանք 1956 թուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի ընտրապայքարին եւ անոր յարակից անբաղձալի ղեկավարում: Նոյն թուի Փետրուար 14-ին Անթիլիասի Կաթողիկոսարանին մէջ ծրագրուած կաթողիկոսական ընտրութիւնը իր մէջ ծրարած էր շարք մը

դժբախտ հակամարտութիւններ, ոմանք յերիւրածոյ եւ ոմանք լուրջ եւ վտանգաւոր: Բնականաբար հայ քաղաքական կուսակցութիւններու ազդեցութեանց տակ պիտի կատարուէին թէ՛ թեմերէն գալիք պատգամաւորներու ընտրութիւնները, եւ թէ՛ նոյնինքն Կաթողիկոսի ընտրութիւնը:

Միջազգային քաղաքականութիւնը եւս պիտի խաղար իր դերը անուղղակիօրէն եւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կարգն ու կանոնը, անոր կեդրոնաձիգ միութիւնն ու հեղինակութիւնը թիրախ պիտի դառնային Անթիլիասի կաթողիկոսական ընտրութեան պատեհութեամբ եւ պատճառով: Օրուան հայ կուսակցութիւններէն Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը պատեհ առիթը գտած էր ուշացած ընտրութեան միջամուխ ըլլալու՝ նպատակադրեալ դիրքորոշումով, անհաշտ աչքով դիտելով Էջմիածնի Մայր Աթոռին որպէս «ենթակայ» Խորհրդային իշխանութեանց, եւ այդու իսկ կը ծրագրէր հակադրել Անթիլիասի Աթոռը Մայր Աթոռին որպէս արտասահմանի հայ եկեղեցական կեդրոն:

Ժամանում Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին

Հայ Եկեղեցւոյ տարեգրութեանց մէջ առաջինն էր որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս մը, յանձին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. Հայրապետին, որ հրաւիրուած էր ընտրութեան նախագահելու, Կիլիկիան Աթոռ կը ժամանէր ու կը բարձրանար Մայր Տաճարի Կաթողիկոսական Գահը: Վազգէն Ա. Հայրապետ Պէրսիոյ օղակայանը կը ժամանէր Փետրուար 12-ի Կիրակի օր, երբ բազմահազար ժողովուրդ փութացած էր դիմաւորելու Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը: Հայրապետը օղանաւէն դուրս կուգար Տեղապահ Խորէն եպիսկոպոս Բարոյեանի առաջնորդութեամբ եւ իսկոյն կ'օրհներ իրեն մատուցուած հացն ու աղը գորս ափսէի վրայ կը կրէր, տողերս գրողը՝ Զաւէն արեղայ Արզումանեան: Պետական անձինք եւ արքայիսկոպոսներ Խաղ Աջապահեան, Եղիշէ Տերտերեան եւ Տիրան Ներսոյեան, եպիսկոպոսներ Փառէն Մեղրոնեան, Մերովբէ Մանուկեան, Զարեհ Փայասլեան, Դերենիկ Փոլատեան, Ղեւոնդ Զէպէեան, Շաւարշ Գույումճեան, միաբան վարդապետներ, քահանայից դասն ու լիբանանահայութիւնը կը դիմաւորէին Ամենայն Հայոց Հայրապետը որ միայն վեց ամիս առաջ ընտրուած էր օծուած էր Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ 1955 Սեպտեմբերին: Կաթողիկոսի շքախումբին մաս կը կազմէին Վարդան եպիսկոպոս Տէր Մահակեան եւ գաւազանակիր Պարգեւ վարդապետ Գեորգեան:

Գլխաւոր Վտանգը

Կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ գլխաւոր վտանգը այն ծրագիրն էր որ քաղաքականն ու կրօնականը իրար հաւասարեցնելով, առաջինին ձեռքը խաղալիք պիտի դարձնէր երկրորդը, թէ՛ իսկ նոյն հաւասարակշռութիւնը համաշխարհային չափանիշով տիրած ըլլար նաեւ Խորհրդային Միութենէն ներս: Այսուհանդերձ, երբ Անթիլիասի մէջ յերիւրածոյ պատրուակներով անհամերաշխ մթնոլորտի մէջ ընտրութիւնը կը կատարուէր ազատ եւ անկախ Լիբանանի տարածքին, հասկնալի կը դառնար Հայ Եկեղեցւոյ ներքին պառակտումի եւ կանոնական խախտումի նախադրեալները: Հակառակ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ներկայութեան եւ յորդորներուն, Անթիլիասի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան գահակալին ընտրութիւնը հետապնդողները չուզեցին տեսնել հակառակորդ տարրը որ հաւասարապէս մտահոգ էր կայանալիք ընտրութեան միակողմանի ձգտումներէն, որոնց նպատակն էր ազգային-կրօնական իշխանութիւնը ձեռք առնել ու հայ ժողովուրդը մեկուսացնել Խորհրդային Հայաստանէն:

Շարունակութիւնը յաջորդիւ

Շարունակուած էջ 1-էն

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ՄԸ՝...

Սովետական իշխանութիւնը նոյնպէս միեւնոյն երկընտրանքը պիտի պարզէր կուսակցութեան դիմաց, այս անգամ՝ աւելի վտանգալից հեռանկարներով:

Կուսակցութիւնը որ կը դաւանէր ռամկավարական գաղափարաբանութիւնը՝ պիտի սատարէր սովետական պիտակով Հայաստանին՝ աչք առնելով համայնավար «գործակից»ի վտանգաւոր ամբաստանութիւնը:

Մփիւռքի կազմաւորման մէջ բազմաթիւ քոյր կամ բարեկամ կառոյցներ կառավարուեցան ռամկավարական ազատ դրութեամբ, ներշնչումովն ու ուղղակի գործակցութեամբը ՌԱԿին:

Միւս կողմէ հայրենիքի ժողովուրդին, Մայր Աթոռին եւ մտաւորականութեան հետ կապերու պահպանումը ղեկավարուեցաւ ՌԱԿի կողմէ, ի գին բազում զոհերու եւ զոհողութեանց: Օրեր եղան երբ Հայաստանի ձայնասփիւռէն հաղորդուած սիրային երգի մը ունկնդրութիւնն անգամ պիտակուեցաւ իբրեւ «համայնավար» գործակցութիւն, իր վտանգաւոր հետեւանքներով. քանի՛ ղեկավարներ խոշտանգուեցան եւ քանի՛ անդամներ նահատակուեցան հայրենանուէր այդ ճամբուն վրայ: ՌԱԿը դիմագրաւեց այդ վտանգները, պահպանելով եւ ամրացնելով հոգեկան ու մշակութային կապը հայրենի ժողովուրդին հետ: Թող ոչ ոք փորձէ տիրանալ այդ հայրենանուէր առաքելութեան փառապսակին:

ՌԱԿը դանակի շեղփի մը վրայէն քալելու քաղաքական ուղեգիծի մը հետեւեցաւ իրականացնելու համար հայութեան երկու հատուածները մօտեցնելու գործը: Արդէն հայութեան երկու հատուածները իրարմէ տարբեր արժէչափերով եւ աւանդութիւններով զարգացող զանգուածներ էին, ինչպէս պարզուեցաւ երկաթեայ վարագոյրին անկումէն ետք: Եթէ գոյութեան կոչուած չըլլային այդ կապերը անկախութենէն ետք շատ աւելի օտարացած պիտի ըլլային իրարու հայութեան զոյգ հատուածները:

ՌԱԿը համագործակցելով հանդերձ Խորհրդային Հայաստանին հետ պահպանեց իր գաղափարական ինքնութիւնը եւ չթերացաւ կատարելու իր շինիչ ու դրապաշտ քննադատութիւնները: Օրինակ, Զօյանեանի նման միտքի հսկայ մը բողոքի ձայն բարձրացուց 1937-38ի մտաւորական ջարդերու դէմ, իր հրատարակած «Անահիտ» գրական հանդէսին մէջ: Իսկ «Պայքար»ի բազմավաստակ խմբագիր Հրաչ Երուանդ անխնայ կերպով քննադատեց սովետական ամբողջատիրական քաղաքականութիւնն ու գաղափարախօսութիւնը:

ՌԱԿի ղեկավարները միշտ ամուր կառչած մնացին իրենց լուսատեսութեան միշտ հաւատալով ու քարոզելով որ վարչակարգերը անցողիկ են եւ հայրենիքը յաւիտենական:

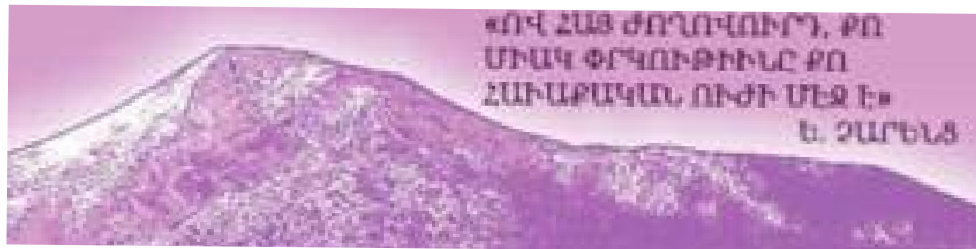
Այդ լուսատեսութիւնը իր արդարացումը գտաւ երրորդ հանրապետութեան հոշակումով: Երկար ժամանակ սփիւռքի եւ հայրենիքի մէջ տիրող կարծիքը այն էր որ սովետական իշխանութեան վերացումով պետութեան ղեկը պիտի տրուէր Դաշնակցութեան: Պատմութեան զարգացումը հերքեց նաեւ այդ վարկածը: Եւ առաջին Ազգային Ժողովին մէջ յայտնուեցան աւելի քան 20 ռամկավար խորհրդարանականներ, գերազանցելով միւս աւանդական կուսակցութեանց ներկայացուցչութիւնները: Պատճառը այն էր որ միշտ գրաւիչ մնացած էր հայրենի ժողովուրդին համար ռամկավարական վարչակարգի հմայքը:

Մակայն, քաղաքական մշակոյթի պակասը պատճառ դարձաւ որ հետզհետէ իշխանութեան գան ընդհանրապէս գաղափարագործիկ ղեկավարներ:

Որքան Հայոց Համագային Շարժումը նոյնքան Հանրապետական կուսակցութիւնը հեռու էր ռեւէ գաղափարաբանութենէ. իսկ, առանց Նժդէի ճանչնալու նժդէականութեան դաւանումը երեւոյթ մըն է որ դժուար կարելի է սահմանել: Բարեբախտաբար մեր ժողովուրդը բաց է նոր գաղափարներու դիմաց եւ վստահաբար պիտի գիտնայ զարգացնել ազգային գաղափարաբանութիւն մը՝ այն օրը որ հասնի տնտեսական բարօրութեան: Եւ անկասկած այդ գաղափարաբանութեան հիմքը պիտի կազմեն ժողովրդավարութիւնն ու ռամկավարութիւնը:

Ինչպէս անցեալին նոյնպէս այսօր ՌԱԿը հայ պետականութեան կողքին է. իր շինիչ քննադատութեան հետ պատրաստ է սատարելու հայրենիքին, իր բոլոր հնարաւորութիւններով:

Ի հարկին՝ սահմանի վրայ կողքին կանգնելով հայ զինուորին:

Սփիւռքեան հայեացք՝

Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան վրայ

ԵՐՈՒՄԵՆԻ ԱԶՍԵՍԼ

Խորհրդային Միութեան տապալումով Հայաստանին քրքրիչ անակնկալօրէն գտաւ ինքնիշխան պետութեան կարգավիճակին մէջ, որուն պատրաստ չէր տակաւին: Սակայն, նախկին սովետական դիւանագիտական դպրոցներու մէջ փորձ ունեցող քաղաքական գործիչներու, ինչպէս սփիւռքեան տարրերու մասնակցութեամբ հետզհետէ ձեւաւորելու իր դիւանագիտութիւնը: Դիւանագիտութեան բնագաւառին մէջ որքան նշանակալի է պատրաստուած դիւանագետներու ներգործութիւնը, նոյնքան ազդեցութիւն ունին արտաքին ազդակները որոնք քաղաքական մարտահրաւիրներով կը սատարեն տուեալ երկրի դիւանագիտութեան սահմանումին:

Սփիւռքի մեր քաղաքական ոյժերն ու մամուլը, ինչպէս քաղաքական կուսակցութեանց կարգ մը ղեկավարները, յաճախ անիրապաշտ ակնկալութիւններ կը բարդեն Հայաստանի դիւանագիտութեան վրայ եւ անոնց տուեալներով կը հասնին եզրակացութիւններու: Օրինակ, երբ Իսլամական Համագումարի մասնակից պետութիւնները Թուրքիոյ նախաձեռնութեամբ Ատրպէյճանի ի նպաստ որոշման գիրք մը կը յաջողցնեն ՄԱԿի ընդհանուր ժողովին, յանկարծ ողբաձայն կոչեր կը լսուին որ - տապալուէ՛ց Հայաստանի դիւանագիտութիւնը: Մինչդէռ հարցը կը վերաբերի քուէներու մաթեմատիկական հաշիւի մը հանրագումարին, որմէ ետք Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը կրնայ տանիլ իրեն սահմանուած գործի բաժինը՝ վնասները նուազագոյնին իջեցնելով՝ damage control .:

Սակայն, համապատասխան գնահատում չի կատարուիր երբ Հարաւային (լատին) Ամերիկայի կարգ մը երկիրները կը ճանչնան Յեղասպանութիւնը ուր գրեթէ հայութիւնը անգոյ է. (Պոլիվիա, Չիլի) շնորհիւ Հայաստանի խելամիտ քաղաքական յարաբերութեանց:

Ուել երկրի արտաքին քաղաքականութիւնը կը սահմանուի անոր ունեցած ուժերու բաղադրեալներով - ինչպէս՝ քարիւղը եւ բնական հարստութիւնները, ռազմագիտական դիրքը եւ թե՛ այդ դիրքը որքանով կարելու է աւելի մեծ պետութեանց, ռազմական կարողականութիւնը (potential) եւ այլ ազդակներ - Հայաստանի պարագային՝ սփիւռքի քաղաքական գործօնը: Այս տուեալներու համադրութիւնն է որ կը կազմէ երկրին արտաքին քաղաքական ոյժը: Մեծ պետութիւնները, ինչպէս Ամերիկա եւ Ռուսաստան, որոնք հսկայ ռազմական ոյժեր ունին՝ առանց ռուբ մը պայթեցնելու, այդ ոյժին իսկ սպառնալիքով կը լուծեն արտաքին քաղաքականութեան բազմաթիւ հարցեր:

Սփիւռքի քաղաքական գործը կրնայ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան երկարաձգումն ու լրացումը դառնալ, եթէ սփիւռքը բաւականին քաղաքականանայ: Իսրայէլի եւ Հնդկաստանի նման երկիրներու սփիւռքները շատ մը դիւանագիտական հարցեր կը լուծեն ի հաշիւ իրենց համապատասխան հայրենիքին: Հայութիւնը չունի տուեալները այդ ժողովուրդներուն՝ միեւնոյն չափով սատարելու մայր երկրին, սակայն կրնայ օրինակներ վերցնել նման երկիրներէն:

Հայկական սփիւռքի բոլոր երկիրները չէ որ հնարաւորութիւն կու տան հայ զանգուածին քաղաքական գործունէութիւն վարելու: Այդ իմաստով քաղաքական դաշտը բաց է Միացեալ Նահանգներու, Ռուսաստանի եւ Եւրոպայի մէջ: Բռնատիրական վարչակարգեր հերթական տապալումները եւս հնարաւորութիւններ կը ստեղծեն Հարաւային Ամերիկայի երկիրներու մէջ քաղաքական գործօն դառնալու: Իրապաշտօրէն խօսելով նոյնիսկ հնարաւորութիւն ունեցող այս երկիրներուն մէջ հայութիւնը բաւարար չափով քաղաքականացած չէ՝ սատարելու Հայաստանի դիւանագիտութեան, կամ նոյնիսկ տեղական առումով քաղաքական հարցեր լուծելու:

Միացեալ Նահանգներու մէջ հայկական քաղաքականութեան դրօշակակիրը կը հանդիսանայ ՀՀ-ի Հայ Դատը, գլխաւորութեամբ Արամ Համբարեանի: Հայ Դատի Ուաշինկթընի գրասենեակը առանձին չէ որ կը տանի քաղաքական գործունէութիւնը. այլ ան կը նպաստաւորուի երկրի տարածքին իր այլ բջիջներէն:

1970ական թուականներէն սկսեալ քաղաքական առաքելութեան լծուեցաւ նաեւ Հայկական Համագումարը. բաւական չէ գոք ուժերու գլխաւորութեամբ նուաճեց ուշադրութիւնը Ամերիկայի Պետական Քարտուղարութեան: Յաճախ տեսիլքներու համադրութիւնը պակսեցաւ այս գոյգ կազմակերպութեանց որոնք առանձնապէս ծառայելով հանդերձ Հայաստանին եւ հայ համայնքին, աւելի հանդէս եկան իբրեւ մրցակիցներ քան գործակիցներ: Այսօր երկու իրաւաբաններ՝ Վան Գրիգորեան եւ Էնթընի Պարսամեան կը ղեկավարեն Հայկական Համագումարը՝ գործակցութեամբ՝ վարիչ տնօրէն Պրայըն Արտունիի:

Հայաստանցիներու գաղթով այսօր Ամերիկայի մէջ, եւ յատկապէս Գալիֆօրնիոյ՝ գոյացած է քաղաքական ոյժի հսկայ կարողականութիւն մը:

Այս գոյգ կազմակերպութեանց եւ քաղաքական միւս կուսակցութեանց, եւ դեռ քաղաքական յաւակնութիւններ ունեցող մարմիններու համար հսկայ մարտահրաւիր մըն է այդ զանգուածը զօրաշարժի ենթարկել եւ դարձնել

արտաքին քաղաքականութեան գործօն մը. արդէն տեղական իմաստով անհատներ եւ հատուածներ կ'օգտագործեն այդ զանգուածին ներդրմը: Սակայն, այսօր աւելի դիրքին է այդ զանգուածը ուրքի հանել Հայաստանի պետութեան դժբանք անոր ի նպաստ: Արդէն այդ ոյժին

ժխտական ներգործութիւնը կ'արտայայտուի տարեկան թելեթոններուն հանգանակուած գումարներուն ամօթալի նուազումով:

Ամերիկայի մէջ երբեմն ազդեցիկ գործ կը կատարեն կարգ մը անհատներ եւ հայկական թէ ամերիկեան մամուլի աշխատողներ:

Դժբախտաբար հայ եկեղեցին, իր բոլոր Յարանուանութիւններով, քաղաքական գործօն մը չի հանդիսանար Հայաստանի մէջ թէ սփիւռքի, ինչպէս ուժեղ քաղաքական գործօն է այդ եկեղեցին Ռուսաստանի եւ Վրաստանի մէջ:

Հայ զանգուածը Եւրոպայի մէջ եւ յատկապէս Ֆրանսայի աւելի քաղաքական հնչեղութիւն ունի: Փաստը այն է որ բազմաթիւ նախագահներ կամ նախագահական թեկնածուներ կը մօտենան հայ զանգուածներուն՝ քաղաքական խոստումներով որոնք յաճախ իրականութիւն կը դառնան. նախագահներ Միթերան, Շիրաք, Մարքոզի Հոլանտ բոլորն ալ իրենց ելոյթներով վկայութիւնը տուած են հայկական զանգուածի քաղաքական ոյժին: Անոր արձագանգն է նաեւ ցեղասպանութեան ճանաչումը, իր բաղադրեալներով:

Եւրոպայի մէջ տարիներ է Վեր կը գործէ European Armenian Federation for Justice and Democracy - ՀՅԴ Եւրոպայի Հայ Դատի Յանձնախումբը գլխաւորութեամբ Գասպար Կարապետեան: Կազմակերպութիւնը ունի բաւական շեշտուած ներկայութիւն Եւրոպայի քաղաքական շրջանակներէն ներս եւ ազդու կերպով սատարած է Յեղասպանութեան ճանաչման եւ Արցախի դատին:

Սփիւռքի հայ իրականութեան մէջ քաղաքական ոյժերուն յատուկ է գործել առանձին կերպով եւ երբեմն ալ հակադիր ուղղութիւններով: Սակայն, ֆրանսահայ համայնքը յաջողած է այդ ոյժերը համախմբել մէկ կազմակերպութեան մէջ Coordination Committee of Armenian Organizations in France (CCAF), գլխաւորութեամբ Արա Թորանեանի եւ Սուրատ Փափագեանի:

Աւելի ուշ գործի լծուած է նաեւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան մէկ կազմը որ ազդեցիկ գործ կը տանի գլխաւորութեամբ Նատիա Գործունեանի եւ Նիքոլա Դաւիթեանի. այս վերջինը անձնապէս կը ծառայէ նաեւ Եւրոպական Խորհրդարանի խորհրդարանի յանձնաժողովներուն եւ կը տանի հայանպաստ եւ հայաստանանպաստ աշխատանք:

Խմբաւորումներ եւ անձեր հայ դատի աշխատանքներ կը տանին Չուիցերիոյ, Գերմանիոյ, Յունաստանի եւ հիմա ալ՝ Մքանտինաւեան երկիրներու մէջ:

Կարելու է հարցը այն է թէ բոլոր այն խմբաւորումները ինչպէս կը համադրուին նախ իրարու հետ եւ ապա՝ իբրեւ հաւաքական ոյժ՝ Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան հետ: Շատ մը երկիրներու մէջ Հայաստանի դիւանագիտական ներկայացուցչութիւնները կը թերանան ուղղորդելու այս ոյժերը եւ համադրելու զանոնք երկրի արտաքին դիւանագիտութեան շուրջ:

ԹՈՒՐԿԻԱ ԵՒ ԱՏՐՊԵՅՏԱՆ

Թուրքիա եւ Ատրպէյճան շրջափակած են Հայաստանը եւ կը հանդիսանան իբրեւ գոյութենական սպառնալիք: Հայաստանի դիւանագիտութիւնը միայն ճակատային քաղաքականութիւն մը կը վարէ այս երկու երկիրներուն նկատմամբ: Օրինակ Ատրպէյճան հայերէն լեզուով հաղորդումներ կը ձայնասփռէ իր տեսակետը ներկայացնելու իր թշնամի հասարակութեան: Հայաստան ունի՝ համապատասխան հակադարձութիւն, մամուլի եւ այլ միջոցներով թշնամիին խօսելու թշնամիին իսկ լեզուով: Յետոյ, Ատրպէյճան բազմազգ երկիր մըն է այնտեղ ճնշուած փոքրամասնութիւններ կ'ապրին ինչպէս լեզգիներ, թալիշներ, քիւրտեր եւ այլ ազգութիւններ, որոնք պետութեան հալածանքին ներքեւ կը դառնան ակամայ դաշնակիցները հայերուն: Շատ հաւանաբար քաղաքական այս հնարաւորութիւնը անհրաժեշտ չափով չի մշակուիր, օր մը քաղաքական լեզուաշրջումի մը պարագային բարեկամ տարրեր ապահովուելու այդ խմբաւորումներէն:

Թուրքիոյ պարագան աւելի խոստումնալից է, որովհետեւ երբեմնի թշնամի քիւրտը այսօրուան շահերու բերումով ճակատագրականօրէն դարձած է ակամայ դաշնակից: Ուշ կամ կանուխ պիտի ստեղծուի անկախ կամ ինքնավար Քիւրտիստան մը այժմու Թուրքիոյ հողամասին վրայ, ինչպէս պատմական Հայաստանի հողին վրայ: Եթէ նոյնիսկ չկարենանք հողային բաժին ակնկալել քիւրտերէն, կրնանք գոնէ այսօրուրէն երաշխաւորել բարեացակամութիւն, վաղը մեր հայկական ժառանգութիւնը պահպանելու համար այդ հողերուն վրայ:

Հայերս բնաջնջուելով մեր պատմական հողին վրայ մեծ մասամբ կորսնցուցիչ իրաւական դաշտը: Այսօր քիւրտերը հողին վրայ են եւ արդէն իրաւունքին 90 տոկոսը ապահոված են: Մենք նաեւ ունինք օգտագործելի ուրիշ գործօն մը՝ թաքնուած կամ կորսուած հայերու պարագան: Եթէ մենք այսօրուան էլեկտրոնային միջոցներով յաջողիք լեզուական, պատմական, մշակութային ու քաղաքական հաղորդումներ հասցնել, շատ հաւանական է այդտեղ քնացող համակիր զանգուած մը արթնցնել: Մանաւանդ որ այդ քնացող կամ թաքնուած հայերը թուրք պետութեան ու հասարակութեան կողմէ հալածանքի ենթարկուելով իրենց ինքնութիւնը պիտի փնտրեն այլ տեղ՝ հայութեան մօտ:

Խոհեր՝ 6-րդ համաժողովի ավարտին

Հակոբ Ավետիսյան

Հայաստան-Սփյուռք 6-րդ համաժողովի արդյունքներն ամփոփելիս ցնինկները վստահաբար պիտի գնահատեն այն որպես հաջող եւ շահավետ բիզնես-արդյունավետ-արտասահմանյան երկրներից այսպան մարդ ժամանեց, օդանավային ընկերությունները շահեցին այսքան, հյուրանոցները, ռեստորանները, սրճարաններն ու կազինոները այսքան: Առավել ցնինկները պիտի

չմտածան ավելացնել, որ շահողը, ինչպես միշտ, եղավ երկիրը կառավարող վերնախավը, «վերխուշկան», որին պատկանում է այդ «օբյեկտների» մեծամասնությունը, եւ արդեն, պիտի ավելացնեն նույն մարդիկ, համաժողովը կազմակերպել էին հենց դրա համար:

Իսկ գործնապայաջտունները, ինչպես միշտ իրենց չպիտուներին հավատարիմ պիտի թելադրեն մի քիչ համբերել տեսնելու համար, թե Սփյուռքից ժամանածներից քանիսը բիզնես հետաքրքրություն ցույց տվեց, քանիսը գործնական քայլ կատարեց Հայաստանում գործ դնելու ուղղությամբ:

Իսկ հասարակ ժողովուրդը, թեև հոգնած ու ձանձրացած երկուսուկես տասնամյակ իր լսած ամբոխահաճո-պոպուլիստական ելույթներից, այնուամենայնիվ պիտի հիշի ու հիշատակի Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսի արտասանած քննադատական խոսքերը երկրում տիրող անարդարությունների եւ անառողջ մթնոլորտի մասին: Եվ սա՛ն ասված նույն այն ժողովրդին, որն ապրում է այդ մթնոլորտում, կամ արդեն չի ապրում... եւ, որը, հակադարձորեն, Արամ կաթողիկոսի խոսքերում պիտի փնտրի ու գտնի արդարացումը երկրից հեռանալու իր ցանկության...

Համենայնդեպ, պետք է անկեղծորեն ողջունել 6-րդ համաժողովի կայացումը ընդհանրապես, հակառակ կազմակերպչական որոշ թերություններին, քանի որ չի գտնվել, ավելի շուտ չի գործում որեւէ այլ ձեւաչափ ու տարբերակ ազգասեր մասն հանդիպումների համար:

Նույնհետայն, ետոյա հավաքներում հնչած որոշ մտքեր ու գաղափարներ կարող են հետագա արձարձումներին, մտքեր շարժող խորհրդածումներին լայն առիթ տալ Հայաստանի եւ Սփյուռքի մտածողներին: Եվ, կարծում եմ, հիմնականում հենց դա է այս եւ նման հավաքների որոշակի նպատակը համագայնական գործընթացներին:

Մինչ այդ, թողցիկ անդրադառնալով 6-րդ համաժողովի բովանդակային կողմին կարծում եմ ճիշտ կլինի առանձնացնել ելույթներից հատկապես երկուսը՝ Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսին եւ ՀՀ վարչապետին: Հակադիր մտեցումներով մեկը զգացական, մյուսը գործնական, սակայն երկուսն էլ նպատակավոր միենույն թիրախի երկու կողմերին՝ ազգ-հայրենիք եւ ազգ-պետություն գաղափարներին, ավելի շուտ այդ գաղափարների միջև գոյություն ունեցող կարեւոր տարբերությանը:

Նախ պետք է նշել, որ կազմակերպիչների թեթեւ, շատ թեթեւ ձեռքով Արամ կաթողիկոսին տրվել էր Սփյուռքը միանձնյա ներկայացնելու դերը, որը նա կատարեց նախանձելի վարպետությամբ, իր խոսքի մեջ խտացնելով այս պահին չխոսկան հարսի կարգավիճակում գտնվող ՀՀ Բաշնակցության տեսակետը նաեւ համահայկականության սուսի մեջ: Անշուշտ, Արամ կաթողիկոսը, օգտվելով իրեն տրված պատեհությունից ու մանավանդ Ամենայն հայոց հայրապետի խոսքը գործի վերածելու հնարավորություններից գրկված լինելու կաշկանդումներից, ճիշտ ախտաճանաչումներ կատարեց հատկապես ինչ վերաբերում է անհաճաճող արտագաղթին, «փտածության» (կոռուպցիա) աննահանջ ընթացքին, Հայաստանի նկատմամբ Սփյուռքի եւ Սփյուռքի նկատմամբ Հայաստանի պատասխանատվության բացակայությանը եւ նման հարցերին: Սակայն կաթողիկոսը հակասության մեջ էր ինքն իր հետ (միշտ սակ էմ Արամ կաթողիկոսի ձառեն ու քարոզները պետք է կարդալ եւ ոչ թե լսել), երբ ասում էր, թե գեղեցիկ լոգունգներով պետք չէ խանդավառվել, սակայն առաջինը ինքն էր խանդավառորեն գեղեցիկ լոգունգներ արտասանում: Ու երկրորդ խոսում էր արտագաղթը կանգնեցնելու մասին, սակայն երկրորդական էր համարում բիզնեսի զարգացման առաջնահերթությունը մեր երկրում, որը, ավելորդ է բացատրել, գլխավոր գեներ է աղքատության դեմ պայքարի, որը, հասկանում ենք, հիմնական պատճառն է արտագաղթի: Երրորդ անպագոտոր հայտարարություններ էր անում ազգային միասնականության մասին, սակայն, հակառակ «եղբայրականության» երեսույթին, գործնական կյանքում անզիջում կեցվածք է դրսևորում ազգի տարանջատվածության գլխավոր պատճառներից մեկի՝ Հայ եկեղեցու երկփեղկվածության նկատմամբ, հատկապես գրաված եւ մրցակից թեմերի հարցում: Ինչպես ասում են զանգ կախելը միշտ ավելի հեշտ է, քան հարց լուծելը:

Գալով մեր ի պաշտոնն «հարց լուծողներից» երկրորդին վարչապետ Կարեն Կարապետյանին, երկրի տնտեսական զարգացման եւ դրա մեջ Սփյուռքի ներգրավման դրույթների նրա ներկայացումը, մանավանդ ցարդ արձանագրված քաղաքական ցուցանիշների մատուցմամբ, ըստ ամենայնի գրավիչ ու համոզիչ էին: Սակայն դրանց հետագա իրագործման եւ տեսական զարգացման (sustainability) խնդիրը, հատկապես ներհայաստանյան անվստահության ներկա մթնոլորտում, թեև ոչ կասկածելի, ապա տարակուսելի է դժբախտաբար:

Մտում է հուսալ, որ առաջիկա ամիսներին սկանառես կլինենք երկրի խելամիտ կառավարման եւ ազգ-պետություն գաղափարի իրականացմանը տանող գործնական քայլերի:

Շարունակում եմ էջ 3-ին

Հայաստանի արտաքին...

Ժամանակին Եւրոպա Պատրիարք Գալուստեան կը հաւաստէր որ եթէ Թուրքիոյ պայմանները թոյլատու ըլլան՝ շատ կարճ ժամանակամիջոցին կարելի է փոխ մէկ միլիոն հայութիւն ողջնցնել: Այսօր այդ թիւը աւելի բազմապատիկ կը թուի ըլլալ:

Այժմու Թուրքիոյ սահմաններէն ներս հայկական գիտակից գանգուածի մը գոյութիւնը համապատասխան պիտի ըլլայ քիւրտերուն հողին վրայ գտնուելու իրաւունքին: Թուրքերէն, համշէներէն, քիւրտերէն ծրագրուած հաղորդումները Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան առարկայական մարտահրաւրները կը մնան եւ վստահօրէն կ'արդիւնաւորուին ծրագրուած ու քաղաքականացուած աշխատանքով:

ՄՓԲԻՌՔԻ ՄԱՐՏԱՀՐԱԲԵՐՆԵՐԸ ՋԱԲԱՆՔԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՎՄՍՄՄԲ

Վրաստանի հետ յատուկ եւ զգայուն յարաբերութիւններ ունի Հայաստանը: Կովկասի միւս միակ քրիստոնէայ երկիրը, Վրաստանը՝ դիրքաւորուած է այդ աշխարհամասի մէջ Հայաստանի թշնամիներուն՝ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի հետ: Բացի ՆԱԹՕ-ի ռազմափորձերէն՝ Վրաստան կը մասնակցի նաեւ յատուկ ռազմափորձերու՝ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի հետ լաւ իմանալով, որ այդ երկիրներու գլխաւոր թշնամին, այդ տարածաշրջանին՝ Հայաստանն է: Վերին Լարսի մաքսատան անցքին կամայական փակումները եւս կ'ամբողջացնեն Հայաստանի շուրջ դրուած շրջափակման օղակը՝ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի կողմէ:

Վրաստան կը մասնակցի քաղաքական ու տնտեսական նախաձեռնութիւններու, որոնց նպատակն է մեկուսացնել Հայաստանը եւ խեղդել զայն տնտեսապէս: Կազատար եւ քարիւղատար խողովակները կ'անցնին Հայաստանի սահմաններէն դուրս՝ նպաստաւորելով միւս երեք երկիրները: Նոյնպէս Թիֆլիս-Պաքո-Կարս երկաթգիծը դիտումնաւոր կերպով կը շրջանցէ Հայաստանը: Միջազգային մարմիններու մէջ, յատկապէս ՄԱԿ-ի շրջագիծէն ներս երբ Թուրքիա եւ Ատրպէյճան հակահայաստանեան որոշումնագրեր կ'առաջադրեն, Թիֆլիսի կառավարութիւնը առաջինն է, որ կը քուէարկէ ի նպաստ Հաաստանի թշնամիներուն:

Այսուհանդերձ, Հայաստան շատ զգուշոր քաղաքականութիւն մը կը վարէ Վրաստանի նկատմամբ չվստօրացնելու համար դրութիւնը: Երբ ծրագրեալ հայաթափում կը կատարուի Ջաւախքի մէջ, երբ հայկական եկեղեցիներ կը գրաւուին Թիֆլիս եւ այլուր, Հայաստանի իշխանութիւններ չեն բարձրաձայներ իրենց բողոքը: Կ'արտայայտուին ծրագրուած զգուշաւոր տարազով մը, որ կ'ըսէ. Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ չկան հարցեր, որ անլուծելի են: Սակայն, կը շարունակուին խնդիրները՝ առանց մօտալուտ լուծումի մը խոստումին:

Այս դրութեան մէջ եթէ Հայաստանի իշխանութիւնները դասազիրքեր դրկեն Ջաւախք, տեղույն հայ բնակչութեան ինքնութիւնը ամրապնդելու, այդ նախաձեռնութիւնը իր ցուցումը կը գտնէ Հայաստան-Վրաստան պետական յարաբերութեան կշիռին մէջ, հետեւաբար մարտահրաւրը դիմակալելու պարտաւորութիւնը կը մնայ սփիւռքին:

1.- Պէտք է կազմակերպել կերպով քաղաքական գործիչներ դրկել Ջաւախք, ինչպէս օտար պետութիւններ կը դրկեն գունաւոր յեղափոխութիւններ յառաջացնելու տուեալ երկրին մէջ:

2.- Տնտեսապէս սատարել Թիֆլիսի եւ Ջաւախքի հայութեան՝ սանձելու համար հայաթափումը:

3.- Օտար երկիրներու մէջ գործնապէս հակադարձել Թիֆլիսի քաղաքական ճնշումներուն եւ եկեղեցական գրաւումներուն, ցոյցեր կատարելով Եւրոպայի եւ Ամերիկայի վրաստանի դեսպանատուններուն առջեւ եւ վրացահայոց կացութիւնը լուսաբանելով օտար մամուլի եւ այլ ՋԼՄ-ներու միջոցաւ:

Այս ձեւով սփիւռքը սատարած կ'ըլլայ դիւանագիտական աշխատանք մը, որ Հայաստանի դիւանագիտութիւնը չի կրնար իրականացնել:

ԵԶՐԱՎԱՅՈՒԹԻՒՆ

Սփիւռքի գոյութիւնը արդիւնք է պատմական ահաւոր ողբերգութեան մը: Սակայն կայացած իրականութիւնը կարելի է օգտագործել ի նպաստ Հայաստանի եւ ի նպաստ անոր դիւանագիտական առաքելութեան համալրման:

Երբ Հայաստան եւ Ատրպէյճան անկախացան յաճախ կը լսուէին լաւատես հաւաստումներ, որ եթէ Ատրպէյճանը նաֆթ ունի՝ Հայաստանն ալ իր սփիւռքը ունի: Վաղուց չէ լսուած այդ հաստատումը, որովհետեւ մարդիկ անդրադարձան, թէ անկերպարան սփիւռք մը, չէր կրնար քաղաքական ազդու դեր կատարել՝ ամբողջացնելով մայր երկրի դիւանագիտական նպատակները:

Սփիւռքը ինքնիրեն սատարելու եւ հայրենիքին հասնելու համար կարիքն ունի ցնցուելու, կազմակերպուելու, միանալու եւ քաղաքականանալու:

Հօր դրամազուլի մը յառաջացած է յակամայս ու եթէ այդ դրամազուլիս չշահարկուի նպատակով Հայաստանին՝ դիւանագիտութեան վատնումը պիտի ըլլայ յումպետս:

Տիտղոս

Պայքար շարժաթերթ, դրոշակակիր պաշտոնաթերթ ՌԱԿ-ի

«ԱԶԳ»

ԹՐԱՍՓ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱԴՈՐԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 26 ԱՍԵԱԿԸ

Հայաստանի Անկախության 100-ամյա առիթով Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տոնալտ Թրամփ, նախագահ Սերժ Սարգսեանին ուղղուած շնորհակարարական ուղերձ մը յղած է: Ան իր ուղերձին մէջ կարեւորած է երկու երկիրներու միջեւ գոյացած շահաւէտ փոխյարաբերութիւնները. «Մենք կը ձգտինք ընդլայնել մեր երկիրներու համար երկուստեք շահաւէտ առևտրային ու ներդրումային կապերը: Մենք նաև բարձր կը գնահատենք Հայաստանի մասնակցութիւնը միջազգային խաղաղապահ գործողութիւններուն և ՆԱԹՕ-ի ու այլ ազմագոյն վարժութիւններուն, մասնաւորապէս՝ այս տարուան ամրան տեղի ունեցած «Ազնի գործընկեր» ծրագրին, որ կը գլխաւորէր ամերիկեան կողմը», - կը կարդանք ԱՄՆ նախագահի ուղերձին մէջ:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մեպտեմբերի 20-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի «Վաչէ և Թամար Մանուկյան» Մատենադարանում, նախագահությամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբրիել Բ Օայրագոյն Պատրիարք և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, տեղի ունեցավ երջանկահիշատակ Ս. Տ. Գաբրիել Ա Հովսեփեան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին նվիրված վավերագրերի և արխիվային նյութերի երկու ժողովածուների շնորհանդէսը, որին իր մասնակցությունը բերեց այս օրերին Հայաստանում գտնվող Հունահայոց թեմի Առաջնորդական Տեղապահ Ս. Խորեն Վրդ. Առաքելյանը

Հանդիպությանը ներկա էին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբաններ, Գերագոյն հոգևոր խորհրդի անդամ, Մեսրոպ Մաշտոցի անվան Մատենադարանի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար Վահան Տեր-Ղևոնդյանը, ԵՊՀ ռեկտոր Արամ Միմոնյանը, Ազգային արխիվի տնօրեն Ամատունի Վիրաբյանը, Մատենադարանի աշխատակիցներ, գիտնականներ և ճեմարանականներ:

Այս համաժողովը միմյանց ճանաչելու լավ առիթ է. Հրաչ Գույումճյան

«Այս համաժողովը միմյանց ճանաչելու, միասին աշխատելու լավ միջոց ու հնարավորություն է, որն արդեն 6-րդ անգամ է կրկնվում», - «Հայ ձայնի» հետ զրույցում նշեց Հայաստան-Սփյուռք համաժողովի սփյուռքահայ մասնակիցներից ՌԱԿ Գերագոյն խորհրդի անդամ Հրաչ Գույումճյանը՝ խոսելով Հայաստան-Սփյուռք 6-րդ համաժողովի մասին:

Մեր զրուցակիցն ասաց նաև, որ այսպիսի համաժողովները լավ առիթ են սփյուռքահայերի համար Հայաստան գալու, երկրի ղեկավարների, որոշում կայացնող անձանց հետ ծանոթանալու համար: Ըստ Գույումճյանի՝ մի փոքր դժվար է 1200 հոգով որոշում կայացնելը: «Համաժողովի հայտագիրը բավական ճոխ է, բանախոսները հետաքրքիր գործնական թեմաներ են շոշափում: Ես ինքս շատ տպավորվեցի վարչապետի այն խոսքից, որ Հայաստանը պետք է դիտենք որպէս խելացի երկիր, կառավարությունն իբրև խելացի կառավարություն, պետք է զարկ տալ ինովացիոն տեխնոլոգիաների զարգացմանը: Այս ամենը ՌԱԿ-ի գաղափարախոսությանն է հարում, մեր կուսակցության տեսլականն է արդար կառավարություն, թափանցիկ ընտրություններ, արտագաղթի կանխում, դատական մարմինների անջատում կառավարական մարմիններից և այլն: Այս ամենը պարունակում էր վարչապետի խոսքը, որն, անշուշտ, լավատեսություն է ներշնչում: Բայց ավելի հեշտ է ասել, իսկ գործելը փոքր-ինչ դժվար է, երկար ժամանակ է պահանջում: Եւ այդ գաղափարները կիսող խումբ, որը, ըստ երևույթին, վարչապետն ունի, և տրամադրելի է, վարչապետի կառավարման շրջանն ավելի կերկարի», - ասաց Գույումճյանը՝ հավելելով, որ ինքն անձնապէս շատ գոհ է վարչապետի ելույթից:

Գույումճյանի դիտարկմամբ, Կ.Կարապետյանն ունի երիտասարդներից կազմված թիւ, որը թրծված է միջազգային հարթակներում, և նրանց համար առիթ է ստեղծված այդ փորձառությունը Հայաստանում կիրառելու:

Վերջինս, անդրադառնալով Սփյուռքի Հայաստանում ներկայությանը, նշեց, որ համաժողովին Սփյուռքից շատերն են հրավիրվել, ինչը նաև առիթ է ստեղծում Հայաստանին ծանոթանալու, զբոսաշրջությունը զարգացնելու համար:

«Հայ Ձայն»

Գանատայի մօտ Հայաստանի Հանրապետութեան նորանշանակ Դեսպան Վսեմաշուք Պրն. Լեւոն Մարտիրոսեան կը յանձնէ իր հաւատարմագրերը Գանատայի Ընդհանուր Կառավարիչ Վսեմաշուք Դոկտ. Տէյվիտ Ճոնսթընի

Երեքշաբթի օր Մեպտեմբերի 12-ին, տեղի ունեցաւ Հ.Հ. Գանատայի նորանշանակ Դեսպան Վսեմաշուք Պրն. Լեւոն Մարտիրոսեանի հաւատարմագրերու պաշտօնական յանձնման արարողութիւնը Քէյպէք քաղաքի մէջ, Գանատայի Ընդհանուր Կառավարիչ Վսեմաշուք Դոկտ. Տէյվիտ Ճոնսթընին, La Citadelle կեդրոնավայրի յատուկ արարողութեանց դահլիճին մէջ:

Հ.Հ. Դեսպան Պրն. Լեւոն Մարտիրոսեան և Գանատայի Ընդհ. Կառավարիչ Դոկտ. Տէյվիտ Ճոնսթըն:

Նոյն օրը 6 տարբեր

Նկարին կեդրոնը՝ յատկապէս, Դոկտ. Տէյվիտ Ճոնսթըն և Վսեմաշուք Լեւոն Մարտիրոսեան ձախին Տիկ. Մարտիրոսեան և դեսպանին մայրիկը: Աջին կ'երեւին Առաջնորդ Արգար Սրբ. Յովակիմեան, Դոկտ. Արշալիր Կէօնճեան և յառաջիկայ Ընդհ. Կառավարիչ Ժիլի Բայէթ:

Երկիրներու նորանշանակ ներկայացուցիչներու շարքին, Պրն. Լեւոն Մարտիրոսեան շրջապատուած իր ընտանեկան պարագաներով, Գանատահայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Արգար Եպս. Յովակիմեանի և փոքր խումբ մը Գանատահայ Գաղութի դեսպանին կողմէ հրաւիրուած ներկայացուցիչներով, ներկայացաւ Գանատայի Ընդհանուր Կառավարիչ Դոկտ. Տէյվիտ Ճոնսթընին՝ պաշտօնական արարողութեան մը ընթացքին, համաձայն մանրամասնօրէն ծրագրուած Գանատայի արքայական աւանդութեանց:

Հաւատարմագրերու յանձնումէն ետք նորանշանակ դեսպանը ունեցաւ զլուխ զլիսի կարճ և ջերմ հանդիպում մը Ընդհանուր Կառավարիչին հետ ուր Պրն. Դեսպանը և Ընդհ. Կառավարիչը վերահաստատեցին երկու երկիրներու միջեւ 25 տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունեցող ջերմ յարաբերութեանց աւելի ևս զարգացման իրենց տրամադրութիւնը, մանաւանդ յառաջիկայ տարուայ համաշխարհային ֆրանքօֆոնիի համաժողովին Երեւանի մէջ կայացման առիթով:

Աւելի վերջ յատուկ կարճ հիւրասիրութեան մը ընթացքին Գանատայի Ընդհանուր Կառավարիչ Դոկտ. Տէյվիտ Ճոնսթըն և իր տիկինը մտերմիկ հանդիպում մը ունեցան Հայաստանի Վսեմաշուք դեսպանին, իր տիկնոջ, մայրիկին և դեսպանին ընկերակցող փոքր թիւով հրաւիրուած Գանատայի գաղութի ներկայացուցիչներուն հետ որոնց շարքին էին յատկապէս, Գանատահայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Արգար Եպս. Յովակիմեան և Գանատահայ ծանօթ ազգային և Ռ.Ա.Կ.-ին ղեկավար Դոկտ. Արշալիր Կէօնճեան: Աւանդական այս արարողութեան ներկայ էր նաև Դոկտ. Ճոնսթընի յաջորդող, Գանատայի յաջորդ Ընդհ. Կառավարիչ Ժիլի Բայէթ:

Հ.Հ. Արտակարգ և Լիազօր Դեսպան Վսեմաշուք Լեւոն Մարտիրոսեան ծնած է Երեւան 1976 Փետրուարի 19-ին: Մասնագիտութեամբ ան իրաւաբան է: Ան պաշտօնավարած է որպէս Նախագահի օգնական 2008-2012 թուականներուն:

Լեւոն Մարտիրոսեան հիմնադիրն է Միացեալ Ազատական Ազգային կուսակցութեան:

2012-ի Մայիսին ընտրուած է պատգամաւոր Հայաստանի Հանրապետական Կուսակցութեան կողմէ:

Ջերմօրէն բարի գալուստ կը մաղթենք Հայաստանի նորանշանակ վսեմաշուք դեսպանին և կը մաղթենք ամբողջական յաջողութիւն իր ստանձնած խիստ կարեւոր առաքելութեան մէջ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹ՝ ԱԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՔ

Դոկտ. Հրայր Ճեպեճեան

Ըստ Մէքս Ուեյլըրի, մշակոյթը ընկերային գիտութիւն է, որ կառնչուի առաւելաբար հաւաքականութեան մը տուեալներուն հետ, եւ որուն միջոցաւ մարդիկ կ'ապրին իրենց կեանքերը նոյնինքն այդ տուեալներուն մէջ եւ մէջէն, եւ որ իրենց համար կը դառնայ իրայատուկ:

Եւ այս իմաստով, ճոն Սթորի կը բացատրէ, մշակոյթը չի կրնար ունենալ մէկ եւ միայնակ մօտեցում այն բոլոր հիմնահարցերուն, որուն հետ ան կ'առնչուի, որովհետեւ իրաքանչիւրը ունի իր հասկացողութիւնը եւ ըմբռնումը: Եւ ասկէ կարելի է մեկնարկել այն հասկացողութիւնը, թէ մշակոյթը կը վերլուծէ կեանքը կազմող շատ մը բնագաւառները, որոնք կառնչուին նոյն այդ հաւաքականութեան տեսողաշտերուն, մտահորիզոններուն եւ ըմբռնումներուն, եւ որ նաեւ կը ստեղծէ արժէք եւ սովորութիւն նոյնինքն այդ հաւաքականութեանը:

Եւ այս իմաստով, այս տեսողաշտերը եւ ըմբռնումները կը դառնան կեանքի ուղի տուեալ այդ հաւաքականութեան, եւ ինչ որ կը վերածուի ամբողջական մշակոյթի բնորոշումին, որուն մէջ կը պարփակուի գաղափար, կեցում, լեզու, վարուելակերպ, կազմակերպչական կառոյց բայց նաեւ արուեստի սովորութիւններ ինչպէս գրականութիւն, երգ, ճարտարապետութիւն եւ այլն: Այս խորքով, Մէքս Ուեյլըր կը պնդէ, հաւաքականութեան մը մաս կազմող մարդիկ կը դառնան մշակոյթի եւ մշակութային էակներ գիտած մշակութային այդ արժէքներով, եւ որ պիտի օգնէ իրաքանչիւրը կերտելու համար իր կեցումը աշխարհի նկատմամբ բայց նաեւ շինելու համար նպատակ-իմաստ իր կեանքի բոլոր տուեալներուն մէջէն:

Ան թէ ինչն էր նաեւ, որ որպէս հայ ժողովուրդ, մենք կորսնցուցինք Յեղասպանութեան ժամանակ եւ ատկէ վերջ: Եթէ մեծ թիւով մարդկային հոգի, աշխարհագրական հողատարածք եւ կառոյցներ, բայց նաեւ կեանքին մէջ մեզի իրայատուկ այս արողջական մշակոյթը: Ատալեան այսպէս կը բացատրէ պատահածը

Երբ հայկական հողը դատարկուեցաւ իր ժողովուրդէն, անոր մշակութային բոլոր լծակները՝ դպրոց, վանք, արուեստի կոթող եւ պատմական վայրեր՝ կործանեցան Օսմանեան կառավարութեան կողմէ: Մէկ տարուան մը ընթացքին հայը կորսնցուց իր երեք հազարամեայ պատմութեան ժառանգը: Հայը կրցաւ պահել միայն այն, որ կու գար իր հաւաքական յուշերէն: Եւ յուշերուն մէջ կար իր լեզուն, բանաստեղծութիւնը, երգը եւ ողբերգական ճակատագիրը՝ իբրեւ հայուն եւ իրենց մնացած մշակոյթ:

Եւ այս հաւաքական յուշերուն մէջէն է, որ հայը վերստեղծեց իր ամբողջական մշակոյթը եւ կառնչեցաւ անոր, որպէս ապրելու գրասական եւ հիմք: Եւ այս ունի իր գիտական ենթահողը:

Ռիչըրտ Յովհաննէան կը հաւատայ, թէ Յեղասպանութիւնը հայուն համար դարձաւ ինքնութեան հաւատարմութեան պահպանումը: Եւ այս իմաստով ցեղասպանութիւնը նոյն հայուն տուաւ պատկանելիութեան գիտակցութիւն, մշակութային վերածնունդ եւ պատմութեան շարունակականութիւն: Փիթըր Պալաքեան կըսէ, թէ Յեղասպանութիւնը կերտեց ու տակաւին՝ հայուն հաւաքական ինքնութիւնը: Ազգային, համազգային, կրօնական, գաղափարախօսական, քաղաքական, ընկերա-տնտեսական եւ սերնդական տարբերութիւններով հանդերձ, Յեղասպանութեան այս ինքնութիւնը դրաձաւ ու կը կը դառնայ հասարակ յայտարարը՝ միացնելով բոլորը: Ան, թէ ինչու հայուն հայկական մշակոյթը իր այս ամբողջական հասկացողութեան մէջէն, հայուն կը շնորհէ ոչ թէ միայն ամբողջական կեանք բայց նաեւ շարունակականութեան հիմք:

Եւ սկսաւ հայուն շարունակականութեան այս կեանքը սփիւռեան իր նոր «հայրենիքներուն» մէջէն եւ պայքարը իր ամբողջական մշակոյթի պահպանումին համար: Յեղասպանութենէն անմիջապէս ետք կազմուած հայկական սփիւռեան գաղութները հայախօս էին: Անոնք ստեղծած էին կեթոններ, ուր փոքրիկ հայաստաններ շինելով իրենք իրենց կեանքերը կը տնօրինէին:

Նոյնը չէ պարագան այսօր: Հայկական գաղութները շատ աւելի յարաբերութեան մէջ են իրենց ապրած տեղական մշակոյթներուն եւ մթնոլորտներուն հետ: Եւ ասոր հակադրութիւններն են մայրենի լեզուի նահանջ, օտար դպրոց յաճախել, խառն ամուսնութիւններ ու տակաւին ազգային եւ մշակութային արժէքներու այլազանութիւն եւ փոփոխութիւն:

Եւ հոս պիտի բանալ մէկ այլ փակագիծ՝ ընդգծելով հակասութեան մէջ ապրող սփիւռքահայու կեանքը: Սփիւռքի մէջ ծնած հայը պիտի դասուի հայ, թէ՛ տեղական երկրի հպատակ: Լիբանանցի հայկական ծագումով

կա՛մ լիբանանահայ, կա՛մ հայ լիբանանեան հպատակութեամբ, կա՛մ լոկ լիբանանցի: Եւ հոս արկայ է երկու մշակոյթներու պատկանելիութեան հիմնախնդիրը եւ անոնց միջեւ հաւասարակշռութիւն գտնելու հրամայականը:

Եթէ միջին արեւելեան գաղութներու պարագային տակաւին հայերէն լեզուի պահպանումը բաւական քաջալերական է, նոյնը չէ պարագան այլ գաղութներու մէջ: Աթէնքի հայկական վարժարաններու հայերէնի ուսուցիչներուն հետ հանդիպումիս ընթացքին մտահոգութիւնը նոյնն էր: «Հազիւ դասարանէն դուրս կուգան աշակերտները եւ տակաւին դպրոցի բակին մէջ, արդէն յունարէն կը խօսին»: Պուէնոս Այրէսի հայկական մէկ վարժարանի մը տնօրէնին հետ հանդիպումիս ընթացքին ան ըսաւ. «Պէտք է համոզուինք, թէ այլեւս հայերէնը պիտի սորվեցնել որպէս երկրորդական լեզու»:

Բայց քաջալերական երեւոյթ է եւ մինչեւ այսօր, թէ ինքնութեան, մշակոյթի եւ պահանջատիրութեան գործօնները տակաւին տիրական են: Եթէ մէկ կողմէ կայ լեզուի նահանջը, բայց ինքնութեան կանչը տակաւին արկայ է:

Եւ այս իրականութիւնը պիտի առնչել ներկայ համաշխարհայնացած աշխարհի կարգավիճակին եւ անոր դիմաց զօրաւոր կերպով հակադրուող տեղակայնացումը: Երբ մարդիկ ու հաւաքականութիւններ սկսած են տեսնել, թէ համաշխարհայնացած աշխարհին մէջ կը կորսնցնեն իրենց հարազատ պատմութիւնը, կ'ուզեն աւելիով կառչիլ իրենց ինքնութեան ու մշակութային արժէքներուն գիտակցութեան եւ այս որպէս ապահովութիւն իրենց անհատական ու հաւաքական կեանքերուն համար: Այս իրականութիւնը սկսած է զարգացնել քաղաքական ինքնութեան հասկացողութիւնը տարբեր հաւաքականութիւններու մէջ ապրող փոքրամասնութիւններու համար: Եւ այս զարթումները այսօր սկսած են շատ աւելիով դառնալ ապրող իրականութիւններ տարբեր հաւաքականութիւններու մէջ, ներառեալ նաեւ հայունը եւ ի մասնաւորի իր սփիւռքեան իրավիճակին մէջ:

Յեղասպանութեան հարիւր ամեակի ոգեկոչումները աշխարհով մէկտեղ ստեղծեցին մեծ արթնութիւն: Եւ այս նոյնքան նաեւ երիտասարդ սերունդի մասնակցութեամբ եւ աշխուժ ներդրումով: Ան, որ կը խօսի հայերէն կտրուկ եւ կամ երբեք: Հարիւր ամեակի կարգախօսքը «Յիշել եւ Պահանջել» դարձաւ ինքնութեան եւ համապարփակ մշակոյթի հասկացողութեան մէջէն վերանորոգումի խթան մը:

Բայց կայ նաեւ երկրորդ երեւոյթ մը: Եւ այս հայրենիքի Հայաստանի եւ Արցախի իրականութիւններն են: Սփիւռքեան մեր ներկայ իրավիճակներուն մէջէն Հայաստանը, որպէս հայրենի պետականութիւն եւ հող, այսօր կը սրսկէ հայկական ինքնագիտակցութիւն եւ կը հաստատէ, կը կապէ ու կարթնցնէ արմատի հասկացողութիւնը հայուն մէջ եւ այդ արմատին տուն տուող հողի եւ մշակոյթի գիտակցութիւնը:

Սանթիակոյի հայկական փոքր գաղութի կարգ մը անդամներուն հետ հանդիպումս եղաւ քաջալերական: Խառն ամուսնութիւններու զուակներ էին, որոնք Հայաստանէն վերադարձէն ետք տեսած ու ապրած էին հայկական ինքնութեան ուժը, արժէքը եւ կարեւորութիւնը: Էմիլիան, որ մօրը կողմէն հայ է, ըսաւ. «Եթէ մէկը ինձի հարցնէ այսօր, թէ ուր կ'ապրիմ իրենց կ'ըսեմ, թէ Չիլիի մէջ բայց հայ եմ»: Էմիլիան այսօր հայերէն սկսած է սորվիլ:

1970-ական տարիներուն երբ աշակերտներ էինք Պէրուի հայկական վարժարանի մէջ, Հայաստանէն յաճախակիօրէն կ'ունենայինք հայրենի արուեստագէտներու խումբեր: Մեզ, որպէս աշակերտներ, կը տանէին հայրենի արուեստագէտներու ելոյթներուն: Այդ արուեստագէտները՝ Ռայիսան, Ռուբիկը, Պելլան, Սուսաննան, Մայլեթթօ Ամիրխանեան ու տակաւին: 1973-ին Արարատ ֆութպոլի խումբը՝ Յովհաննէսը, Լեւոնը, Արկադի, Ալիոշան, Մարգարովը, Խորիկը ու տակաւին: Այս արուեստագէտները եւ ֆութպոլիստները մեզի համար եւ մեր պատանեկան կեանքերուն եւ հոգիներուն մէջ դարձան հերոսներ: Եւ հերոս ոչ միայն արուեստի ու ֆութպոլային աշխարհի մէջ, հապա ազգային ինքնութեան գիտակցութեան ու անոր արժէքին կառնչելու անհրաժեշտութիւնը:

Հայ երգը, գեղանկարչութիւնը, պարը, մարզանքը, կերակուրը, կենցաղը, ճարտարապետութիւնը կարելի չէ անջատել ամբողջական հայկական մշակութային արժէքներու հասկացողութենէն: Պիտի նայիլ բոլորին, որպէս մէկ ամբողջութիւն եւ այդ ամբողջութեան հանդէպ կերտել գիտակցութիւն եւ այդ գիտակցութեան նկատմամբ հպարտութիւն: Եւ հպարտութիւնը նաեւ կու գայ մշակութային հերոսներով՝ Հայրենիքէն եւ Սփիւռքէն, որոնք կը սրսկեն այս ինքնութեան գիտակցութիւնը:

Եւ հոս պիտի բանալ մէկ այլ փակագիծ՝ հայկական պատմա-մշակութային կոթողներու դերը եւ կարեւորութիւնը հայապահպանումի առաքելութեան մէջ: Ճիշդ չէ այդ բոլորը դնել պատմութեան առանցքին եւ չարժեւորել անոնց հիմնական դերը այսօր ազգային-մշակութային ինքնութեան գիտակցութեան մէջ:

Եթէ ունինք պատմական կոթողներ Հայաստանի եւ Արցախի մէջ՝ մեր զոյգ պետութիւններու հսկողութեան տակ, եւ որ իրաքանչիւր

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՍ

**ՄԱՀ ԵՒ ԹԱՂՈՒՄ
ԸՆԿԵՐՈՒՄԻ ՄԱՐԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ**

«Մայր մը չի մեռնիր, այլ կը հեռանայ միայն» Վաչէ Արք. Յովսէփեան Երկուշաբթի Օգոստոս 28ին, լոս անճելոսահայութիւնը դժբախտութիւնը ունեցաւ կորսնցընելու ընկերուհի Մարի Ահարոնեանը:

Ան իր գիտակցական կեանքը ամբողջութեամբ նուիրած էր իր ազգին: Թրիփուլիէն (Լիբանան) մինչեւ Պէյրութ եւ ապա Լոս Անճելոս, ան նուիրումով ծառայած էր հայ դպրոցին, Հ.Բ.Ը.Միութեան, Թէքէեան Մշակութային Միութեան եւ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան: Իր ամուսնոյն ընկեր Փայլակին հետ հիմնադիրներէն էր եղած ԹՄՄԻ Փաստօրէնայի Պէշկէթօրիքեան Կեդրոնին ինչպէս նաեւ՝ ՌԱԿ «Գերսամ Ահարոնեան» Ակումբին, որուն ատենապետ-

տութիւնը վարեց շրջան մը: Թաղմանական կարգը կատարուեցաւ Շաբաթ, Սեպտեմբեր 2ին, Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարին մէջ, նախագահութեամբ թեմակալ նախկին Առաջնորդ Վաչէ Արք. Յովսէփեանի: Կարդացուեցաւ Առաջնորդ Յովնան Արք. Տերտերեանի ցաւակցական գիրը: Ահարոնեան ընտանիքին տարիներու բարեկամ՝ Վաչէ Սրբազան վեր առաւ ողբացեալ ընկերուհիին առաքինութիւնները որպէս օրինակելի մայր, տիպար հայուհի, նոր սերունդի կրթութեան նուիրումով ուսուցչուհի, ազգային, բարեսիրական, մշակութային եւ կուսակցական պարտականութիւններուն խոր գիտակցութեամբ զոհաբերուող անձ եւ նաեւ իր զաւակները ազգային-կուսակցական գիտակցութեամբ դաստիարակած մայր:

Թաղման տխուր արարողութենէն ետք, յուղարկւորները հոգեճաշի համար հաւաքուեցան Կլէնտլի «Տինիսիա» ճաշարանը, ուր եղան սրտաբուխ խօսքեր զանազան ընկերներու եւ բարեկամներու կողմէ:

ՌԱԿ Գերագոյն Մարմնի ցաւակցագիրը կարդաց ընկեր Գեորգ Հալէպլեան: Իտօք առին Փանոս Թիթիզեան, Գեորգ Քեօշկերեան, Օշին Քէշիշեան, Սեսիլ Քէշիշեան, Տօքթ. Բաֆֆի Պալեան եւ Գաբրիէլ Մոլոյեան: Սրտի յուզիչ խօսքեր արտասանեցին թոռները՝ Ռիթա Ահարոնեան եւ Ջօհրայ Կանիմեան:

Ընկերուհի Մարի Ահարոնեանի զաւակը, ընկեր Արա Ահարոնեան իր հօր Փայլակ Ահարոնեանի եւ համայն Ահարոնեան ընտանիքի անդամներուն կողմէ շնորհակալութեան խօսքը ըսաւ:

ՄԳՍԿԻՐ ԲԱՐԵՎԱՍ ՄԸ
«ԱՊԱԳԱՅ»

ՊԱՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Հ.Բ.Ը.Միութեան Աթէնքի «Անի» Պարաիտումբը սիրով կը հրաւիրէ ձեզ մասնակցելու Հայկական Պարերու ուսուցման, ամէն Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 7.15 – 9.15, Հ.Բ.Ը.Միութեան «Հրանդ եւ Լուիզ Ֆէնէրճեան» հանդիսասրահին մէջ (Նաֆփիլիոս 11, Փ. Տալիբո):

Արձանագրութիւնները սկսած են եւ պիտի տեւեն մինչեւ Չորեքշաբթի 25 Հոկտեմբեր 2017-ին:

Մասնակցելու համար կրնաք կապ հաստատել Հ.Բ.Ը.Միութեան գրասենեակին, հետեւեալ հեռ. 210-9825685, 8.00- 3.00:

xxx

Μετά την δημιουργία της αρμενικής χορευτικής ομάδας της Γενικής Αρμενικής Ένωσης Αγαθοεργίας «Ανί», σας προσκαλούμε να λάβετε και εσείς μέρος στην χορευτική εμπειρία και να γνωρίσετε από κοντά τους αρμενικούς παραδοσιακούς χορούς μας, κάθε Τετάρτη 7.15-9.15 μ. μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων «Χράντ και Λουίζ Φενερτζιάν» της Γενικής Αρμενικής Ένωσης Αγαθοεργίας, οδός Ναυπλίου 11, Παλαιό Φάληρο.

Οι εγγραφές έχουν ξεκινήσει και θα διαρκέσουνε έως την Τετάρτη 25 Οκτωβρίου 2017.

Για να δηλώσετε συμμετοχή τηλεφωνήστε στο 210-9825685 από 8.00 π.μ. έως 3.00 μ. μ.

Շնորհաւորանք

**Անայիս Արապեան եւ
Համբիկ Աղազարեան**
բախտաւորուած են մանչ
զաւակով մը:

Մեր ամենաջերմ
բարեմաղթանքները ծնողաց
եւ մեծ ծնողաց:

ՊԱԶԱՐ

4 Նոյեմբեր, 2017
**Հայ Աւետարանական
Տիկնանց Մարմնի**

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ

**ԱԶԳԱՅԻՆ, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ,
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԱՐԲԱԹԱԹԵՐԹ**

Սեփականութիւն
ԱՐԱՐԱՏ Մ Մ ՄԻՈՒԹԻՆ
Սիսթրու 33, Նիքեա, Յունաստան
Համակարգչային
շարուածքը եւ էջադրումը՝
ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ շաբաթաթերթի

ՏՆՕՐԷՆ
Ընկ. Սարգիս Խաչատուրեան
Արտօճատեր -
Փաստաբան՝
ընկ. Յակոբ Ֆեւճեան
“NOR ASXAP”
Արմենիկ Էփոմաճաճա
Էփոմերիճա
Իժոկտէճա “APAPAT”
Փիլօլօգիկօ Աթլէտիկօ Տօմաթէճո

Դիւթօնտիճ
Տարկիճ Խատտօուրիան
Էկժօտիճ -
Իաքօվօս Փէտճիան Դիկէղօրօճ
Տիէտօճ 33 - TK 18450 - Նիկաճ
Տիլ: 210-4926085
“NOR ASHKHAR”
Armenian Cultural Social Weekly
33 Sistou Str.
GR 18450 NIKEA GREECE
Tel-Fax: 00+30+210-4926085

Նուիրատուութիւն

Հայկ Զարեանի մահուան տխուր առթիւ՝ Հ.Բ.Ը.Միութեան եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները.-
Տիկ. Լուսի Պարտիզպանեան 150,00 եւրօ:
Տիկ. Իտա (Շոդմէն) Թիլիլիզա 50 եւրօ:

ԱԻԵՏԻՍ ՊԱՐԻ ԴՊՐՈՑ

ԱԻԵՏԻՍ պարի դպրոցը կը հրաւիրէ 4 տարեկանէն սկսեալ բոլոր փափաքողներուն հայկական ժողովրդական պարերու մասնագիտացուած ուսուցման:

Ըլլանք մեր դարաւոր մշակոյթի արժանի կրողն ու փոխանցողը (Նեոս Գոսմոս, Նիքեա):

Պարտոյճ մանկավարժ Շուշանիկ Մեմերճեան:
Հեռ. 69 97 27 0130, 69 77 16 1718, 69 96 9 13243

Εκμάθηση Αρμενικών παραδοσιακών χορών Σχολή χορού "ΑΒΕΤΙΣ"
Επαγγελματική διδασκαλία Αρμενικών παραδοσιακών χορών σε αγόρια και κορίτσια απο 4 ετών.
(Νέος Κόσμος, Νίκαια).

Բացի իմբազրականներէն, յօղուածագիրներու տեսակէտներն ու գաղափարները անպայմանօրէն չեն արտայայտեր թերթին ուղեգիրը:

Շարունակում է 6-ին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹ՝ ...

հայուն կը ներշնչէ իր ինքնութեան եւ պատմութեան հոլովոյթնրու մէջէն ստեղծուած հայկական քաղաքակրթութեան ինքնագիտակցութիւնը, բայց նաեւ կան հայկական կոթողներ այլ երկիրներու մէջ, որ վտանգուած են անյայտացումի եւ այս մեծամասամբ դիտումնաւոր քաղաքականութեամբ:

Եւ այս կոթողներու անյայտացումը ներկայ հայուն համար պիտի որակել, որպէս «կրկնակի սպանութիւն», ինչպէս հրեայ մտաւորական Էլի Ուայզըլի հայոց ցեղասպանութեան ժխտումը կը որակէ: Եւ կրկնակիին հասկացողութեան մէջ կայ նախ ֆիզիքականը, ուր այս պարագային պիտի համեմատել, որպէս մէկ քաղաքակրթութենէ մնացած կոթող մը, որ կը քանդուի եւ երկրորդը յիշատակը, ուր այդ քաղաքակրթութեան ձգած աւանդը եւ անոր նկատմամբ գիտակցութիւնը, որ կը վերանայ: Եւ հոս է, որ միջազգային քաղաքական եւ պատմա-մշակութային հիմնարկներու ուշադրութիւնը պէտք է կեդրոնացնել, թէ կարելի չէ համաշխարհային քաղաքակրթութեան մէջ իր բաժինը ունեցող հայկական յուշարձանները անյայտանան»: Այս անյայտացումը կորուստ է հայկական իմաստով բայց նոյնքան նաեւ համաշխարհային քաղաքակրթութեանը:

Քանի մը մատնանշումներ եւ գործնական քայլեր՝ Հայկական Սփիւռքը բարդ է, գունաւոր եւ այլազան ու տակաւին մէկը միւսէն տարբեր: Սփիւռքահայը՝ աշխարհով մէկտեղ, տարածուած է եւ նոյնանման չէ: Հայ է, բայց իւրաքանչիւրը իր ապրած երկրին հայեցակէտէն՝ տարբեր է: Տարբեր է բայց Օտար չէ: Եւ սփիւռքահայը իր տարբերութիւններով՝ կենցաղային ու ապրելակերպի ու տակաւին իր ապրած երկրի պայմաններուն ու մթնոլորտին մէջէն, պիտի վեր առնել եւ ոչ որպէս Օտար: Եւ պիտի նայիլ սփիւռքահայուն իր տարբերութիւններուն մէջէն, որոնք արժէ փորձել քով-քովի բերել, որպէս տարբեր նոյնութիւններ եւ ոչ որպէս Օտար: Եւ այս իմաստով նաեւ պիտի վերանայիլ, թէ ինչպէս պիտի ըլլայ սփիւռքահայուն ամբողջական մշակոյթի պահպանումի հոլովոյթները՝ իւրաքանչիւրը իր պարունակին մէջէն:

Սփիւռքեան մեր մշակութային այժեքներու պահպանութեան մարտահրաւերները այսօր մեծ համեմատութեամբ նոյնանման են: Լեզուի պահպանում, քրիստոնէական հաւատք, ինքնութիւն, գրականութիւն, արուեստ եւ պահանջատիրութիւն: Եւ մեր այս համահայկական հիմնահարցերը կարելի չէ, որ պարփակել գաղութներու աշխարհագրական տուեալ սահմաններու մէջ միայն: Պէտք ունինք համասփիւռքեան ռազմավարութեան մը, ուր նիւթական, մարդկային եւ կառուցային բոլոր կարողականութիւնները լաւապէս կարելի է ներմուծել: Եւ ինչ խօսք, որ ներկայի տեղեկատուութեան աշխարհի ու ընկերային համացանցերու լաւապէս օգտագործումը կրնայ մեծապէս օգնել մեր բոլոր ուժերու եւ կարողականութիւններու օգտագործումի եւ համադրումի աշխատանքներուն մէջ:

Աւելի զգոյշ պիտի ըլլանք գաղութներու եւ անոնց ազգային եւ մշակութային կեանքի շարունակականութեան ի խնդիր: Ճիշդ չէ առագ վճիռներ արձակել այս կամ այն գաղութի եւ կամ այս կամ այն ազգային, կրթական ու մշակութային հաստատութիւններու նսկատմամբ: Պիտի չմոռնանք, թէ սփիւռքեան կեանքին մէջ հայապահպանումի մեծ պատերազմին մէջ ենք եւ մեր ազգային մշակութային արժեքներու ինքնագիտակցութիւնը առաջնահերթ խնդիրներ են եւ անոր համար ամէն տեսակի աշխատանք անհրաժեշտ է եւ այդ կենթադրէ մեծ զոհողութիւն: Նոր տեսիլքը եւ աշխատանքային ծրագիրը պէտք է եւ անհրաժեշտ է զայն կերտել ծառայելու համար հայապահպանումի մեծ տեսլականին:

Հայաստանը եւ Արցախը այսօր շատ կարեւոր մղիչ ուժեր են սփիւռքեան մեր կեանքերուն համար: Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք այսօր շատ աւելի լաւ գոտեպնդուած են իրարու հետ եւ շատ աւելի լաւ հասկցած են զիրար: Եւ այս իմաստով պէտք է նայիլ, թէ ինչպէս մեր այս երեք լծակները պէտք է լաւապէս համադրել, որպէսզի հայուն ամբողջական մշակոյթը դառնայ վերանորոգող մղիչ ուժ, եւ ուր պիտի ապահովուի հայուն կեանքի շարունակականութեան գործընթացը:

Oqunագործոյցած Աղբիւրներ
Adalian, R. (1991, February) *The Armenian Genocide: Context and Legacy, Social Education, vol. 55, no. 2, pp. 99-104.*
Bakalian, P. (1997). *The Armenian People: From Ancient to Modern Times, 2 vols., New York, St. Martin's Press.*
Hovannisian, R. (Ed.) (1986) *The Armenian Genocide in Perspective, New Brunswick, Transaction Publishers.*
Storey, J. (1994). *Cultural Theory and Popular Culture: A Reader. London: Harvester and Wheatsheaf.*
Weber, M. (2011) "Objectivity in Social Science and Social Policy," in *Social Theory Roots and Branches, ed. Peter Kivisto. New York: Oxford University Press.*
Wiesel, E. (2003). quoted in Bakalian, P. (2003) *The Burning Tigris. New York, Harper Collins Publishers.*

Στις αίθουσες από 12 Οκτωβρίου η ταινία «The Promise»

«Վերջին Բնակիչը» Սքանտինաւեան երկիրներու փառատօնին ճանչցուած է «Լաւագոյն գեղարուեստական ֆիլմ»

Ֆինլանտայի Սքանտինաւեան երկիրներու միջազգային փառատօնին (Scandinavian International Film Festival) «Լաւագոյն գեղարուեստական ֆիլմ» անուանակարգին մէջ յաղթած է Ջիւան Աւետիսեանի «Վերջին բնակիչը» ֆիլմը: Այս մասին կը տեղեկացնէ ֆիլմի ֆէյսպուքեան էջը:

Փառատօնի մեկնարկը պիտի ազդարարուի Հոկտեմբեր 25-ին, իսկ «Վերջին բնակիչը» պիտի ցուցադրուի Հոկտեմբեր 28-ին՝ որպէս կինոփառատօնի փակման ֆիլմ:

Փառատօնի յաղթող ֆիլմերը ներկայացուած են նաեւ փառատօնի պաշտօնական կայքին մէջ:

«Վերջին բնակիչը» ֆիլմը նկարահանուած է Օմիլիար Խաչատրեանի «Գիւրջեւանի վերջին բնակիչը» պատմուածքի հիման վրայ: Անիկ ստեղծուած է 2016-ին, միջազգային համագործակցութեան արդիւնքով: Նկարահանումները տեղի ունեցած են 2015-ին՝ Արցախի մէջ, բեմադրիչին հայրենի Խաչմաչ գիւղին մէջ: Ֆիլմին մէջ կը խաղան ոչ միայն հայ, այլ նաեւ համաշխարհային ճանաչում ունեցող դերասաններ Իրանէն, Լիթւանիայէն, Յունաստանէն, ԱՄՆ-էն, Ռուսիայէն: Երաժշտութիւնը աշխարհահռչակ «System of a down» ռոք խումբի մենակատար Մերթ Թանկեանին է:

Ֆիլմի հայկական անդրանիկ ցուցադրութիւնը տեղի ունեցած է «Ոսկէ Օրբան» 13-րդ կինոփառատօնի ծիրէն ներս: Վերջերս ֆիլմը ընդգրկուած է Շանհայի 20-րդ միջազգային կինոփառատօնի «Panorama» ոչ մրցութային ծրագրին մէջ:

Ֆիլմը նախորդ ամիսներուն արդէն ցուցադրուած է Լիբանանի, ԱՄՆ-ի, Ռուսիոյ, Իրանի, Ֆինլանտիոյ, Շուէտի, Հոլանտայի մէջ, իսկ շարք մը այլ երկրներու մէջ պիտի ցուցադրուի յառաջիկային: